

prima instanță: N. Simciuc,
instanța de apel: N. Cernat, A. Pohopol, L. Bulgac

dosarul nr. 2ra-1874/15

D E C I Z I E

04 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Elena Covalenco
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursurile declarate de către Bondari Valerii și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cerea de chemare în judecată depusă a lui Bondari Valerii împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău, executorul judecătoresc Boțan George cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de către de către Bondari Valerii și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 februarie 2015, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 07 octombrie 2014, Bondari Valerii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău, executorul judecătoresc Boțan George cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii a indicat că la data de 15 martie 2005, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău privind acordarea spațiului locativ conform prevederilor art. 35 al Legii nr. 416 din 18 decembrie 1990 cu privire la poliție.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2005, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-i acorde spațiu locativ conform prevederilor art. 35 al Legii cu privire la poliție nr. 416 din 18 decembrie 1990 și art. 42 al Codului cu privire la locuințe.

Susține că întru executarea hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005, a fost emis titlul executoriu nr. 2-1080/05, însă care nu este executat până în prezent.

Menționează că din motiv că nu a fost găsită o soluție pentru executarea hotărârii judecătorești, la 05 martie 2007 a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a recunoscut cerințele înaintate, iar pentru cazul neexecutării Republica Moldova a fost sancționată.

Mai indică reclamantul că ulterior, s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei mun. Chișinău cu privire la schimbarea modului de executare.

Însă, prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 18 martie 2014, cererea s-a a fost respinsă, iar alte modalități de executare a hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005 nu au fost găsite, hotărârea cu privire la asigurarea cu spațiu locativ fiind neexecutată pînă în prezent.

În drept își întemeiază cerințele în baza prevederilor Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011 și insistă asupra încasării prejudiciului material în mărime de 700 000 lei, ce derivă din neacordarea unui apartament cu 2 odăi, în momentul împlinirii stagiului militar de 15 ani și din omisiunea nelegitimă din partea oficiului de executare, a executorului Boțan George și Primăriei mun. Chișinău de a întreprinde acțiuni concrete pentru executarea propriu zisa a hotărârii judiciare din 20 aprilie 2008.

Astfel, consideră reclamantul că i-a fost încălcat atît dreptul la proprietate și la inviolabilitatea domiciliului, garantat de art. 1 al Protocolului nr. 1 și art. 8 al Convenției Europene a Dreptului Omului și Libertăților Fundamentale, cât și drepturile prevăzute de art. 29, art. 46 al Constituției RM, iar statul este obligat să-i achite echivalentul bănesc a unui apartament cu o suprafață totală de 52 m.p., respectiv câte 9 m.p. pentru fiecare membru al familiei, reieșind din faptul că familia sa este formată din 4 persoane, iar, conform informației Agenției imobiliare „Lara” prețul unui asemenea apartament pe piața imobiliară constituie 630 000 – 700 000 lei.

La fel, indică reclamantul că urmare a neexecutării hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005, a fost prejudiciat moral, suportând suferințe psihice, rezultate din situațiile de stres la care a fost supus împreună cu familia sa și multiplele solicitări adresate organului de executare și autorității locale în vederea executării hotărârii respective, însă care nu s-au soldat cu rezultate.

Solicită Bondari Valerii constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005 și încasarea din cotul bugetul de stat în beneficiul său prejudiciul material în mărime de 700 000 lei și a prejudiciului moral în sumă de 250 000 lei.

Ulterior, în cadrul dezbaterilor judiciare Bondari Valerii și-a concretizat cerințele înaintate invocînd că a crescut cursul oficial al 1 euro, care la data concretizării cerințelor constituie 20, 2670 lei. Totodată, a invocat că prin hotărârea CEDO din 04 iunie 2013 i-a fost acordată suma de 36 000 euro pentru neexecutarea hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005, iar la stabilirea cuantumului prejudiciului moral urmează să se țină cont de acest fapt.

Solicită repararea prejudiciului material în mărime de 763,841 lei ce constituie echivalentul a 37 688,97 euro și repararea prejudiciului moral, cuantumul căruia să fie stabilit de instanță.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 februarie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, fiind încasat din bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțatelor al RM, prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficul lui

Bondari Valerii suma de 15 000 lei pentru compensarea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoreiei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, în rest cerințele au fost respinse.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2015, au fost respinse apelurile declarate de către Bondari Valerii și Ministerul Justiției al RM și menținută hotărârea primei instanțe.

La 29 mai 2015, Bondari Valerii a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel neîntemeiat a dispus respingerea cerințelor cu privire la repararea prejudiciului material și nejustificat a concluzionat că în procedura de executare a hotărârii Judecătoreiei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, există debtor real - Consiliul municipal Chișinău, în persoana autorității de stat, care are capacitate deplină și împuterniciri legale de a asigura persoanele nevoiașе cu spațiu locativ, iar statul în persoana Guvernului nu poate răspunde în ordin material pentru tergiversarea executării hotărârii respective.

Totodată, instanța, eronat a stabilit că odată ce autoritățile locale au fost obligate să-i acorde locuință de stat în folosință nu există temei de a admite cerințele cu privire la compensarea prejudiciului material în mărimea valorii unui apartament.

Aceasta deoarece, instanțele de judecată primare nu s-au expus asupra dreptului său la privatizarea spațiului locativ, fapt din care rezultă lipsa în beneficiul său a unui bun neobținut ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești din 20 aprilie 2005.

Or, în acest caz este vorba de existența unui venit ratat, iar prin neexecutarea hotărârii judecătorești i se lezează obținerea unui alt drept legitim și anume dreptul la privatizare pe care nu-l poate obține nici pe calea realizării dreptului la un proces de judecată în fața instanțelor naționale.

De asemenea, indică că în cadrul examinării cauzei instanțele ierarhic inferioare au ignorat principiile de examinare a cauzei prin prisma art. 6 și art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului iar acest fapt a dus la soluționarea eronată a pricinii.

Totodată instanțele judecătorești au apreciat arbitrar și au neglijat probele din dosar iar ca urma au încălcat drepturile și libertățile fundamentale prevăzute de art. 16 și 20 din Constituția RM.

La 08 iulie 2015, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a cerințelor.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o a fiind neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

Astfel, susține că la emiterea deciziei instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material cu privire la repararea prejudiciului prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, și nu a ținut cont de faptul că în anumite situații acordarea de satisfacții materiale nu constituie o regulă, din motiv că în materia drepturilor omului o recunoaștere oficială și publică a violării constituie prin sine o satisfacție conform art. 5 al. (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Cu referire la prevederile art. 40 al Legii nr. 416 din 18 decembrie 1990 și art. 63 al Legii nr. 320 din 27 decembrie 2012, insistă că norma de drept în temeiul căreia a fost emisă decizia Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2005, reglementa acordarea spațiului locativ cu titlu de folosință și posesie, dar nu de dispoziție. Intervalul de acțiune a dreptului de a dobândi o locuință în posesie este direct proporțional cu durata

de timp în care persoana își desfășoară activitatea în cadrul Ministerului Afacerilor Interne a RM.

Prin urmare, consideră că concluziile primei instanțe precum că intimatului i-a fost cauzat un prejudiciu moral ce urmează a fi recuperat prin acordarea unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat este neîntemeiată, deoarece, la caz este vorba de o întârziere de executare a unei hotărâri judecătorești, și nicidecum o neexecutare propriu-zisă, iar analizând jurisprudența Curții Europene cauzele Panov contra Moldovei și Curararu contra Moldovei, cât și jurisprudența națională cauzele Hohlov Denis vs Ministerul Justiției al RM și Iurachi Andrei vs Ministerul Justiției, consideră că suma de 15 000 lei încasată în beneficiul intimatului ca despăgubire pentru prejudiciul moral este exagerată.

La fel, indică că hotărârile privind obligarea Consiliului municipal Chișinău să acorde spațiu locativ unor subiecți de drept, poartă un caracter specific și asta deoarece fondul municipal de spațiu locativ este epuizat, astfel rezultă că neexecutarea categoriei date de hotărâri nu ține de conduita cu rea-credință a debitorului sau a organului împuternicit să contribuie la executarea lor, ci de imposibilitatea executării acestor hotărâri din motive mai presus de voința părților implicate.

Indică că mărimea despăgubirii, în esență, trebuie să depindă de comportamentului creditorului și executorului, iar întârzierea executării din motivele menționate nu poate justifica încasarea unor despăgubiri morale materializate în quantum bănesc, prin urmare, consideră că sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama intimatului, ci se apreciază individual pentru fiecare caz, luând-se în considerație în mod obligatoriu argumentele ambelor părți în proces.

Susține că prima instanță la emiterea hotărârii, nejustificat a încasat în beneficiul intimatului prejudiciul moral în sumă de 15 000 lei pentru neexecutarea hotărârii pe un termen de 16 luni, or, suma încasată este una inexplicabil de mare, în situația în care pentru 91 de luni de neexecutare, CEDO i-a acordat intimatului suma de 3 600 euro cu titlu de prejudiciu moral.

Or, prima instanță nu a reținut că mărimea prejudiciului moral urmează să fie proporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană în cauze care vizează violări similare ale Convenției și care sunt îndreptate împotriva Republicii Moldova sau a țărilor cu un nivel de dezvoltare economică comparabil cu cel al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia decizie instanței de apel din 26 noiembrie 2014, a fost expediată în adresa recurenților la 22 decembrie 2014, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire (f. d. 94 Vol. II).

Astfel, instanța de recurs constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 06 februarie 2015 și 11 februarie 2015, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile neîntemeiate și care urmează a fi respinse cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

La caz, se constată că Bondari Valerii, făcând uz de noul remediu intern, în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, prin acțiunea formulată a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și încasarea repararea prejudiciului material și moral.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia parțial, încasînd de la bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Bondari Valerii suma de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat pentru încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005 cu privire la acordarea spațiului locativ, iar în rest respingînd cerințele ca neîntemeiate, soluție care a fost menținută și de instanța de apel.

Conform prevederilor art. 2 alin. (1) și (2) ale Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta Lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Raportînd prevederile normei enunțate la circumstanțele speței, instanța de recurs constată ca fiind justă soluția instanțelor ierarhic inferioare, care examinînd pretențiile reclamantului prin prisma prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 au constatat încălcarea dreptului lui Bondari Valerii la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile.

Aici se va remarca că executarea hotărârii judecătorești constituie parte integrantă a procesului, iar Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale la art. 6 § 1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Respectiv, cerința Convenției ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței precum și exercitarea căilor de atac.

Cu referire la perioada ce urmează a fi luată în considerație la caz, instanța de recurs atestă că prin hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2015, a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Bondari Maria și Bondari Valerii, fiind obligat Consiliul mun. Chișinău să asigure familia lui Bondari Valerii cu spațiu locativ (f.d. 11).

Documentul executoriu nr. 2-1080/-5 din 20 aprilie 2015, emis în baza hotărârii judecătorești, a fost primit spre executare prin încheierea Oficiului de Executare Centru mun. Chișinău nr. 5-122 din 17 ianuarie 2006, fiind acordat un termen de executare benevolă de 10 zile (f.d. 40).

Tot materialele cauzei atestă că prin încheierea nr. 5-122/06 din 16 martie 2009, în scopul executării documentului executoriu nr. 2-1080/2005 din 20 aprilie 2005 s-a dispus interzicerea Primăriei mun. Chișinău, Consiliului mun. Chișinău și subdiviziunilor acestora de a întocmi careva acte de repartitie, repartizare sau înstrăinare a unui apartament cu 2 odăi din blocul locativ situat pe str. L. Deleanu 9/2 mun. Chișinău (f.d. 44).

Ulterior, prin încheierea executorului Judecătoresc al Oficiului de Executare Centru al Departamentului de Executare, Victoria Eremia din 22 iunie 2011 s-a dispus aplicarea sechestrului pe apartamentul nr. 42 din str. Deleanu 9/2 mun. Chișinău, fiind interzis Primăriei mun. Chișinău, Consiliului mun. Chișinău și subdiviziunilor acestora să întocmească careva acte de repartitie și să repartizeze bunul imobil respectiv altor persoane decât creditorul urmăritor (f.d. 48).

Independent de acest fapt actele cauzei atestă că la 05 martie 2007 în legătură cu neexecutarea hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, Bondari Valerii a sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, iar prin hotărârea CEDO din 04 iunie 2013 lui Bondari Vladimir i-a fost acordat prejudiciu moral pentru neexecutarea hotărârii judecătorești pentru un termen de la 60 până la 99 luni în sumă de 3 600 euro (f.d. 14-18).

Este cert și faptul că, la 04 octombrie 2013, Bondari Valeriu a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului mun. Chișinău cu privire schimbarea modului și ordinii de executare a hotărârii judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, care însă prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 18 martie 2014, a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 50).

Cu toate acestea, hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005 nu a fost executată, iar la 07 octombrie 2014, Bondari Valerii s-a adresat în instanța de judecată solicitând constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral.

Reieșind din circumstanțele relatate, instanța de recurs constată că examinând pretențiile lui Bondari Valerii cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești prin prisma prevederilor art. 6 § 1 al Convenției, cât și ale Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, instanțele judecătorești corect au stabilit încălcarea dreptului acestuia la executarea în termen rezonabil a documentului executoriu, reținând în acest sens că hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, prin care Consiliul mun. Chișinău a fost obligat să-l asigure pe Bondari Valerii cu spațiu locativ, nu este executată până în prezent.

Conform art. 4 alin. (2) și (3) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Finanțelor al RM un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile

procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

Sub acest aspect, la caz, prezintă relevanță informația executorului judecătoresc Boțan George nr. 026-5-122/2006 din 07 decembrie 2014, din care rezultă că, procedura de executare în temeiul documentului executoriu nr. 2-1080/05 eliberat în baza deciziei hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, a fost intentată prin încheierea executorului judecătoresc 5-122 din 17 ianuarie 2006, prin care a fost acordat debitorului un termen de executare benevolă de 10 zile,

Însă, nici în termenul stabilit pentru executarea benevolă și nici ulterior, documentul executoriu emis în baza hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, nu a fost executat de către debitor (f.d. 39).

Potrivit art. 70 alin. (1) al Codului de executare, documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.

La acest capitol, cu referire la comportamentul autorităților naționale, instanța de recurs constată că acestea nu au întreprins careva acțiuni concrete și măsurile necesare în vederea executării hotărârii judecătorești, din care motiv documentul executoriu nr. 2-1080/05 din 20 aprilie 2005 este neexecutat pînă în prezent, însă, miza pentru creditorul Bondari Valerii este evidentă, fiind bazată pe dreptul acestuia la asigurarea cu spațiu locativ.

În conexiunea celor relatate, reieșind din perioada neexecutării în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care s-a constatat a fi una continuă, de caracterul obligației de executare, comportamentul autorității însărcinate cu obligația executării, precum și miza (interesul) pentru creditor, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că cerința cu privire la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, prevăzută de legislația internă, precum și de articolul 6 § 1 al Convenției, nu a fost respectată, împrejurări ce atestă corectitudinea soluției instanțelor ierarhic inferioare cu privire la constatarea acestei încălcări.

Conform art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Potrivit dispozițiilor art. 1423 alin. (1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Cu referire la prevederile enunțate, reieșind din specificul acțiunii și în virtutea competenței sale de a determina mărimea compensației pentru prejudiciu moral în funcție de cele constatate, instanța de recurs relevă că instanțele ierarhic inferioare cu

aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, creând condiții obiective participanților la proces, just au ajuns la concluzia admiterii cerințelor cu privire repararea prejudiciului moral și corect au determinat mărimea compensației pentru prejudiciul cauzat lui Bondari Valerii în sumă de 15 000 lei, la determinarea cuantumului prejudiciului moral ținându-se cont de faptul că prin hotărârea CEDO din 04 iunie 2013 lui Bondari Vladimir i-a fost acordat prejudiciu moral pentru neexecutarea hotărârii judecătorești pentru un termen de la 60 până la 99 luni în sumă de 3 600 euro.

Sau, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În aceste condiții, Colegiul apreciază critic argumentele recurentului Ministerului Justiției al RM, precum că suma de 15 000 lei (echivalentul a 800 euro) acordată lui Bondari Valerii cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005 pe un termen de 16 luni este inexplicabil de mare în situații în care CEDO pentru neexecutarea hotărârii o perioadă de 91 luni a acordat cu titlu de prejudiciu moral suma de 3 600 euro.

Aceasta deoarece, indiferent de faptul că prin hotărârea CEDO din 04 iunie 2013, s-a stabilit că lui Bondari Valerii i s-a încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătorești Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, și CEDO i-a acordat reclamantului o despăgubire pentru 91 luni, până în prezent hotărârea judecătorească nu a fost executată și pentru o perioadă de neexecutare de 20 de luni reclamantul nu a fost despăgubit.

Iar, potrivit jurisprudenței CEDO în cazurile de neexecutare se constată că mărimea compensației pentru prejudiciul moral este de aproximativ 600 euro pentru 12 luni de întârziere și câte 300 euro pentru fiecare perioadă următoare de 6 luni de întârziere.

În această ordine de idei sunt neîntemeiate argumentele Ministerului Justiției al RM precum că la caz neexecutarea documentului executoriu nu ține de conduita cu rea-credință a debitorului ci de imposibilitatea executării acestor hotărâri din lipsa de spațiu locativ.

Or, o autoritate de stat nu poate să invoce lipsa bunurilor la debitor care ar putea fi urmărite ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești irevocabile, mai mult că întârzierea de executare nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform articolului 6 § 1 al Convenției (Immobiliare Saffi versus Italy [GC], nr. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V).

La acest capitol, se va menționa și Hotărârea CEDO din 29 noiembrie 2005, cererea nr. 15840/02 Grițco versus Moldova, în care Curtea reamintește, că dreptul la o instanță, garantat de articolul 6 §1, ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui Stat Contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți.

Executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie, prin urmare, privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby versus Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, Reports 1997-11, p. 510, §40 și *Burdov versus Russia*, nr. 59498/00, §34, din 7 mai 2002).

Așa fiind, în speță este cert că autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, care este statul Republica Moldova, n-a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea executării hotărârii judecătorești irevocabile, ca urmare Bondari Valerii, nu a putut beneficia de succesul obținut în urma examinării litigiului, care se referea la asigurarea cu spațiu locativ, fapt ce incontestabil denotă că hotărârea adoptată în favoarea ultimului a rămas neexecutată o perioadă considerabilă de timp.

Totodată, la caz se reține ca fiind corecte și concluziile instanțelor ierarhic inferioare cu privire la netemeinicia pretențiilor lui Bondari Valerii cu privire la repararea prejudiciului material în mărime de 763 841 lei ce constituie valoarea unui apartament cu 2 odăi, pe care urma să i-l atribuie Consiliul mun. Chișinău în temeiul hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005.

Într-adevăr, dispozițiile art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 prevăd că în urma constatării faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Însă, în interpretarea corectă a dispozițiilor citate este necesar de a distinge că repararea prejudiciului material constă din prejudiciul ce rezultă din caracterul încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și nu din prejudiciul ce constituie valoarea unui bun cu care nu a fost asigurat în baza titlului executoriu, cum la caz se solicită de către creditorul Bondari Valerii.

Or, prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, Consiliul mun. Chișinău a fost obligat să asigure familia lui Bondari Valerii cu spațiu locativ în conformitate cu normele stabilite de legislația în vigoare, iar legislația în vigoare prevede acordarea locuinței doar în folosință.

Respectiv, compensarea prejudiciului ce constituie valoarea unui apartament cu 2 odăi nu poate fi compensat cu atât mai mult că hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 20 aprilie 2005, încă se află în procedură de executare, iar debitorul în persoana Consiliului mun. Chișinău este abilitat cu obligația de a-l asigura pe Bondari Valerii cu spațiu locativ, și are capacitate deplină și împuterniciri legale să execute hotărârea judecătorească.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza *Rebait și alții contra Franței*, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995, unde s-a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în recurs.

Pentru considerentele menționate Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursurile declarate de către Bondari Valerii și Ministerul Justiției al RM și a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se resping recursurile declarate de către Bondari Valerii și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2015 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 februarie 2015 în pricina civilă la cerea de chemare în judecată depusă a lui Bondari Valerii împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău și executorul judecătoresc Boțan George cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Elena Covalenco

Tamara Chișca-Doneva